

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาวะเบาหวานในหญิงตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการฝากครรภ์

ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา

Factors Influencing the Occurrence of Gestational Diabetes Mellitus in Pregnant Women Antenatal Service at Health Promotion Centre ๑๒, Yala

แวนูริยะห์ แวปือราเฮ็ง

แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา

หลักการและเหตุผล ภาวะเบาหวานในหญิงตั้งครรภ์ เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบบ่อยที่สุดในระยะตั้งครรภ์ และเป็นปัญหาทางสาธารณสุขด้านอนามัยแม่และเด็กที่สำคัญ พบอุบัติการณ์ทั่วโลกร้อยละ ๑๖.๒ ซึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์สูงสุดจากทั่วโลก คือ ร้อยละ ๒๔.๒ ส่วนในประเทศไทยพบอุบัติการณ์ภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ร้อยละ ๑-๑๔ ขึ้นอยู่กับแต่ละสถานที่ และมีแนวโน้มสูงขึ้น เมื่อพิจารณาถึงภาวะเบาหวานในหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา พบว่า ยังมีชุกของภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ร้อยละ ๘.๒๐ ของสตรีที่มาฝากครรภ์ทั้งหมด และยังคงเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะมีการพัฒนาแนวทางปฏิบัติการดูแลหญิงตั้งครรภ์ แต่ก็ยังไม่สามารถลดปัญหาดังกล่าวได้ ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากหญิงตั้งครรภ์เหล่านี้ยังไม่ได้รับการตรวจรักษาอย่างชัดเจนถึงสาเหตุของภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเสี่ยงกับการเกิดภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ และปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์

วิธีการศึกษา การวิจัยเชิงพรรณานี้ เป็นการศึกษาข้อมูลย้อนหลัง (Retrospective Descriptive study) กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา จำนวน ๒๘๓ ราย ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นบัตรอนามัยมารดา และใบคัดกรองความเสี่ยงเบาหวาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาค่าความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์

ผลการศึกษา พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุ ≥ 30 ปี มีประวัติการเป็นเบาหวานในครอบครัว การคลอดบุตรน้ำหนักมากกว่า ๔,๐๐๐ กรัม และเป็นโรคเบาหวานระหว่างการตั้งครรภ์ครั้งก่อน มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ๒.๓๙ ๔.๐๘ ๒๔.๐๐ และ ๑๓.๗๑ เท่าของหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุ < 30 ปี ไม่มีประวัติการเป็นเบาหวานในครอบครัว การคลอดบุตรน้ำหนักมากกว่า ๔,๐๐๐ กรัม และการเป็นโรคเบาหวานระหว่างการตั้งครรภ์ครั้งก่อน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลต่อการเกิดภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ เช่น การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายขณะตั้งครรภ์ วิธีการดำเนินชีวิตของหญิงตั้งครรภ์ การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้สมรรถนะแห่งตน เป็นต้น และศึกษารูปแบบการสร้าง HL ในการดูแลตนเองของหญิงตั้งครรภ์ เพื่อมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ลดการเกิดภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาเป็นโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อป้องกันการเกิด และลดอัตราภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ในหญิงตั้งครรภ์ครรภ์หลังที่มาฝากครรภ์ รายใหม่ ณ แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ ๑๒ ยะลา

คำสำคัญ: ปัจจัย ภาวะเบาหวานในหญิงตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์